

Handläggare
Carolina Andersson
010-352 03 21

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-08-28

Ärendebeteckning
NIA 2024/0042

Integration- och
arbetsmarknadsnämnden

Yttrande över remiss Styrkraft för lyckad integration (SOU 2024:41)

Förslag till beslut

Integration- och arbetsmarknadsnämnden föreslår att kommunstyrelsen beslutar:

Kommunstyrelsen antar integration- och arbetsmarknadsnämndens yttrande som sitt och översänder det till Arbetsmarknadsdepartementet som Kalmar kommuns svar på Styrkraft för lyckad integration (SOU 2024:41)

Bakgrund

Arbetsmarknadsdepartementet har översänt remiss av Styrkraft för lyckad integration (SOU 2024:41). Kalmar kommun ska yttra sig över förslaget.

Ett förslag till yttrande har tagits fram av enhetschef för Integra – enheten för flyktingmottagning i samverkan med socialförvaltningen.

Yttrande

Sammanfattning

Kalmar kommun instämmer i att förslagen och bedömningarna för en strategisk och sammanhållen styrning som presenteras i utredningen. Förslagen bedöms också kunna motverka stereotypa uppfattningar om integration. Kalmar kommun vill särskilt lyfta att vikten behöver läggas vid att definiera vad framgång inom integrationspolitiken är och hur det kan mätas. Denna mätning bör sedan vara obligatorisk och nationell.

Kommunen ser positivt på att flera myndigheter får sektorsansvar och att integration främjas inom deras verksamhetsområden.

Kalmar kommun instämmer i att länsstyrelsernas uppdrag breddas för att främja samverkan kring integration. Kalmar kommun saknar förslag i utredningen som berör den statliga finansieringen för kommunens stödinsatser till alla invandrare. Om länsstyrelsens uppdrag breddas bör också det kommunala stödet också kunna ges till den utvidgade målgruppen. Detta då deras behov av information, kunskap och stöd i många delar kan likställas med behovet som nyanlända flyktingar har.

Kommunen stödjer också förslaget om att deltagare i etableringsprogrammet ska kunna försörja sig utan kompletterande stöd av ekonomiskt bistånd och att staten ska ersätta kommunerna för deras kostnader. Det ska löna sig att etablera sig på arbetsmarknaden, även under tiden i etableringsprogrammet.

Kalmar kommun betonar behovet av att hantera inträdesbarriärer på arbetsmarknaden och att erbjuda insatser som möter nyanländas behov. Kommunen ser positivt på att fler nyanlända arbetar, men påpekar riskerna med att elever avbryter SFI-studier för arbete, vilket kan bidra till lägre grad av integration i övriga huvudområden.

Ställningstagande

Utredningens resonemang om sektorsansvar fördelat på ett antal myndigheter och ett sammanhållande sektorsövergripande ansvar på Arbetsförmedlingen (AF) är välutrett. Utredningen berör risken för stuprörstänk genom sektorisering men förtydligar vikten av att frågor om integration måste föras in som en naturlig del i berörda myndigheters uppdrag samt kompenserar det med ett nytt övergripande ansvar inom AF att genom ett nationellt integrationsråd hålla samman frågan utifrån ett helhetsperspektiv.

Indikatorerna som integrationspolitiken föreslås följas upp med utifrån de fem delmålen verkar också väl avstämde samt också finns som befintlig registerdata redan i dag.

Styrning och uppföljning av måluppfyllelsen på integrationsområdet

Kalmar kommun instämmer i remissens förslag om att integrationspolitiken behöver struktureras och följas upp för att säkerställa att insatser når målgruppen och att resultaten förbättras. Kalmar instämmer även i att integrationspolitiken behöver samordnas så att alla aktörer arbetar åt samma håll med invånarnas behov av stöd i centrum. För att nå verklig förändring måste målen konkretiseras och prioriteras både sektorsvis och sektorsövergripande. Kalmar kommun instämmer i att regeringen bör ta fram en sektorsövergripande strategi för integrationspolitiken. Kalmar kommun vill särskilt lyfta att vikten behöver läggas vid att definiera vad framgång inom integrationspolitiken är och hur det kan mätas. Denna mätning bör sedan vara obligatorisk och nationell. Definitionen och mätningen bör vara obunden till politisk ideologi samt ställas i jämförelse med svenskföddas resultat i samma frågor. Kalmar kommun ser särskilt positivt på förslaget om att införa en integrationsbarometer, för att mäta den självupplevda integrationen hos utrikes födda.

Kalmar kommun instämmer i förslaget om att AF, Skolverket, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MCUF) och Socialstyrelsen ska få ett samlat ansvar, sektorsansvar, inom integrationspolitikens fem huvudområden.

Kalmar kommun ser positivt på att myndigheter som har verksamhet med anknytning till integrationen av utrikes födda kvinnor och män, samt i vissa fall flickor och pojkar med utländsk bakgrund, får ett utpekat ansvar i instruktionen för att inom sitt verksamhetsområde främja integrationen. Kalmar kommun vill dock lyfta svårigheten i att kunna avgöra vad som skapar eller främjar integration i tjänsteutövningen. Det kan uppstå situationer som blir svårbedömda och motstridiga utifrån de olika huvudområdena.

Att vissa myndigheter även ska beakta de konsekvenser som myndighetens beslut och verksamhet kan få för integrationen är positivt. Här är det dock viktigt att det finns någon myndighet med övergripande ansvar som kan erbjuda handlägningsstöd för att lyckas med att få med det sektorsövergripande perspektivet i bedömningen.

Kalmar kommun instämmer i utredningen förslag om att länsstyrelsernas instruktionsenliga uppdrag breddas till att främja samverkan mellan relevanta aktörer kring integrationen av utrikes födda, dvs. oavsett grund för bosättning eller vistelsetid i Sverige. Kommunen möter invandrade invånare som har samma behov som målgruppen för etableringsprogrammet, men där det strukturerade stödet från samhället inte ser likadant ut. Det är därför rimligt att tänka att alla invandrade med samma behov ges tillgång till liknande stöd från samhällets samlade resurser. Här saknar Kalmar kommun förslag om den statliga finansieringen för sådant stöd.

Översyn av ersättningar

Kalmar kommun instämmer i att deltagare i etableringsprogrammet behöver kunna klara sin försörjning utan kompletterande försörjningsstöd och att staten ska ersätta kommunerna för de kostnader som de har för insatser som de är skyldiga att tillhandahålla.

Ersättningarna till deltagare i etableringsprogrammet behöver utformas så att de minskar beroendet av ekonomiskt bistånd och ger den enskilde tydliga incitament att vara aktiv på arbetsmarknaden. Det bör även vara lönsamt för den enskilde att arbeta vid sidan av etableringsprogrammet, oavsett vilken dag eller i vilken omfattning deltagaren arbetar.

Kalmar kommun instämmer i att målgruppen för etableringsprogrammet bör utvidgas till att också omfatta övriga nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd av familjeskäl. Dock bör också statligt bidrag till kommunen då följa målgruppen på liknande sätt som för nyanlända personer. Detta då målgruppen behöver samma typ av stöd från kommunerna för sin etablering och integration.

Utredningen föreslår att högst tiden med etableringsinsatser ska kunna förlängas med ytterligare tolv månader för nyanlända som sedan tidigare saknar en gymnasieutbildning. Idag saknar AF insatser till personer med kort tid i utbildning och med svaga språkkunskaper, det gör att en förlängning av etableringsprogrammen för den grupp med svagast språklig förankring och progression varken gynnas eller missgynnas av förslaget. För kommunen har förslaget en positiv ekonomisk effekt utifrån minskade utgifter för ekonomiskt bistånd. Det ser Kalmar kommun positivt på. Utredning borde i större utsträckning även belysa den ökade kostnaden för ekonomiskt bistånd och

stöd som uppstår efter etableringstiden. Detta är en kostnad som staten också behöver kompenseras för.

Kalmar kommun önskar att myndigheternas fokus är att hantera inträdesbarriärerna för de som vill arbeta, men som har svårt att hitta arbete och att erbjuda dem insatser som möter deras behov. Alla parter behöver ges möjlighet att möta varje nyanländ individ och stå upp för, förklara och försvara Sveriges lagar och förordningar, men även välkomna och tillvarata potentialen i inflyttades kompetens och deras vilja att bidra. För att få till en förändring här behöver etableringsinsatserna som erbjuds via staten (AF) matcha nyanländas behov och förutsättningar på ett bättre sätt och samarbetet behöver förstärkas med kommunerna.

Målgruppen för etableringsprogrammet har generellt sätt stort stödbehov för att klara av att söka det stöd på det sätt som myndigheter kräver och som samhället erbjuder. Kommuner är här en viktig aktör för att förhindra att individer ramlar mellan stolar. Till exempel visar remissens utredning att målgruppen ej sökt etableringstilläggen i den utsträckning som skulle kunna ha gjorts, vilket kan vara ett tecken på att ansökningsprocessen för bidragen är krångliga och därför utestänger de som har svårast med språket och ohälsa att få ta del av bidrag de skulle kunna ha rätt till.

Etablering på arbetsmarknaden

Kalmar kommun vill belysa nyanländas utsatthet på arbetsmarknaden och behovet av skydd och stöd för målgruppen. Kommunen ser positivt på utvecklingen som visar att fler nyanlända arbetar och etablerar kontakt med arbetslivet tidigt i etableringen. Det finns dock risker i detta. Kalmar kan se individer som avbryter sina SFI-studier och prioriterar arbete på arbetsplatser med få eller inga möjligheter att behålla eller utveckla sina språkkunskaper. Handläggare möter också nyanlända som är helt beroende av andra på arbetsplatsen för att kunna kommunicera med företaget. Bristen på språk gör att arbetsrättslig information ej kommer arbetarna till del och Kalmar har sett hur nyanlända utnyttjas på olika sätt. Anledningen till att studier avbryts är ofta att de behöver ett arbete för att få permanent uppehållstillstånd eller för att familjen ska kunna ansöka om anknytningstillstånd. Här behövs förstärkta incitament för att lära sig och behålla sina språkkunskaper för att långsiktigt kunna integrera sig i alla inom integrationspolitikens fem huvudområden.

Carolina Andersson
Enhetschef Integra

Hillevi Österbo
Verksamhetschef

Bilagor
Remissmissiv.
Styrkraft för lyckad integration (SOU 2024:41).

Kommunstyrelsen

§ 162

Yttrande över slutbetänkandet Styrkraft för lyckad integration (SOU 2024:41)

Dnr KS 2024/0500

Handlingar

Utdrag ur integration- och arbetsmarknadsnämndens protokoll den 5 september 2024, § 47.

Kommunledningskontorets skrivelse den 28 augusti 2024.

Remiss Styrkraft för lyckad integration (SOU 2024:41).

Bakgrund

Kalmar kommun har fått möjlighet att lämna yttrande över slutbetänkandet Styrkraft för lyckad integration (SOU 2024:41).

Integration- och arbetsmarknadsnämnden har tagit fram ett förslag till yttrande över slutbetänkandet.

Beslut

Kommunstyrelsen antar integration- och arbetsmarknadsnämndens yttrande som sitt och överlämnar det till Arbetsmarknadsdepartementet som Kalmar kommuns svar på slutbetänkandet Styrkraft för lyckad integration (SOU 2024:41).

Sekreterare

Anette Mellström

Justeras

Kommunstyrelsen

UTDRAG

Sammanträdesdatum
2024-10-01

Johan Persson
ordförande

Kajsa Hedin